

Latweeschu Awiseß.

Nr. 15. Zettortdeenâ 12tâ Aprila 1834.

Pafluddinafchana.

La augsta Kommissionne par eeweschamu to no schehliga Keisera apstiprinatu semneeku littumu preeksch Kurssemmi, jaw 24tâ April 1824ta gadda wiffahm aprinka-teefahm to preekschraftu dewusi, ka semneekem, kam pee tabs augstakas Gubernementa teefas kahdas subhdeschanas par tahm aprinka-teefahm buhtu japeeness, ka tur fawu teefu un taifnibu newarroht eedabbuht, ne zittadi brihw subhdeht ka ween ar aprinka teefas sîhmi, kurrâ norakstihst, ka ta subhsiba stahw — un ka tapatt arri buhs darriht pee pagasta teefahm, un no turren nebuhs semneekus ar subhsibahm us aprinka-teefahm zittadi nolaist ka ween ar sîhmi, kurrâ norakstihst, ka ta leeta stahw. Kad nu Kurssemmes zeenigs Zivil-Guberneera kungs von Dreyern Stâ Merz f. g. scho leetu attal eeksch Regierung-teefas usnehmis, un spreedis, ka scho Eeweschanas Kommissiones pawehleschamu attal no jauna buhs wiffahm aprinka teefahm peefohdinahst, un to arri zaur Latweeschu Awisehm pagasta teefahm un semneeku pagasteem par wehrâ nemshanu list pafluddinahst, ar to sinnu, ka bes tahm peeminnetahm sîhmehm neweens ar fawu subhsibu-netaps klausihst, un ka ikweenam semneeku zilwekam, kas woi par fawu kungu, woi par muishas-waldishanu, woi par pagasta-teefu gribb kahdu subhdeschamu pee augstakahm teefahm peeness, to papreekschu buhs sawam kungam, woi muishas-waldishanai, woi pagasta-teefai meldeht, un neweenam nebuhs bes sîhmes par tahdu peemeldeschanu ar fawu subhdeschamu preeksch augstakahm teefahm nahst: tad Kurssemmes Waldishanas = teefa (Regierung) no spre edusi: ka schi pawehleschana wiffahm pilskunga-teefahm un aprinka-teefahm no jauna pee firds leekama, un ka pilskunga teefahm schihß leetas dehl no jauna pawehleschanas pee wiffahm pagasta-teefahm laidamas, un paschâ laikâ arri schi pawehleschana zaur pafluddinafchamu wisseem par sinnu un wehrâ nemshanu sinnama darrama.

Zelgawas pilli, 2trâ April 1834.

Waldishanas Rahts Diederichß.
Sekretehrs von Bolschwing.

(Nr. 2792.)

No Birschumuischas.

Mehs gaidam un gaidam us pawassarau un ne warram bes sneega, un taggad melni, pellehfi un bahli irr lauft un plawas. Waife gan paknappa irr pee laudim, bet lohpu bariibas truhkums to-mehr leelaks. — Dwehseles rewihstone muhsu draudse irr pabeigta. Ifkurra wihristka dwehsele dabujja no muishas kohku passî, t. i. masu akantigu glubdu galbinu no 2 tulles augstuma un plattuma. Weenâ mallâ fehtas nummeris irr usrakstihst, ohtrâ mallâ ta zilweka wahrds un winna gaddi, ka arridsan woi winsch tai fehtâ, pee rewihstones ka pirmais, treschais, zettortais u. t. j. pr. peerakstihst irr. Bes tahdas pasportes neweens no Birschu laudim mahjâs irr turrans. Un tâ mehs zerream ka ne weena dwehsele nebuhs islaista.

L.

Swehts stahstß no Arabias semmes.

I Mohl. graham. 15, 13 lassam: Un winsch fazzija us Abbramu: scho sinni teefcham, ka taws dsimmums swesch buhs kahdâ semmê, kas tam ne peederr, un tee kalpohs winneem, un winni tew gruhti darrihs tschetrsimts gaddus.

Schi weeta irr Zuhdu rakstu mahzitajem gruhti prohtama, par ko jau dasch labß galwu lausidamees par welti nopuhlejees, newarredams isprast, kam Deewß, kas patti mihlestiba un taifniba irr, tehwan Abbramam, tahdam wihram gluschi bes wainas buhdamam, it ka par sohhdibu peeteiz un papreeksch fluddina: kahdas gruhtas deenas winna pehznahkameem buhs redseht, un tahdu ilgu laiku sweschâ semmê par wehrgeem buht.

Araberu semmè un laudis dšird tahdu fwehtu stahstu, kas ne ween jauks un patihkams lassih, bet kas arri Deewa taifnibu gohdam aistahw un gaischi parahd schiunt weetâ. Kloudsichu jums to isteift.

Wisseem sinnama lecta no Deewa wahrdeem, ka Ahbrams lohti baggats wihrs bijis, ne ween no laizigahm mantahm, bet wehl jo baggats sawâ firdi no mihlestibas, dewigs un laipnigs, kas ihpaschi wehl labpracht weefus redseja, usnehme, mahjoja un meeloja; appafsch winna junta atradde ikweens allasch ir mettekli un glahb-schanu, paligu un patwehrumu, un papillam fo ehst un dšert; tâ kâ Zuhdu gramatas no winna salka: Ahbrama namnam durwis bijuschas us wissahm tschetrahm seenahm, lai fweeschais un zelta wihrs nahktu no kurras pusses gribbedams, ka tam brihw un weegli buhtu, pee winna ee-eet.

Tad nu gaddijahs — tâ skann Araberu stahsts — kahdâ tumfchâ wehtrainâ nakti, pehrkonam kausjotees ar negaisu, ka wezzu wezs wihrsich, salihzis un drebbedams eegahje Ahbrama namnâ, zerredams tè nu ihsti labbi atspirgees. Un teescham Ahbrams arri par to lohti preezigs bij, ka tas ir naktswiddu warreja rahdiht, kâ labpracht winsch weefus mahjojoht; un winsch usnehme wezzu wahju balgalwu it mihligi; luhdse scho lai fildahs pee scha ugguns, dewe tam no sawahm drehbehm fo muggurâ gēhrbt, pahdinaja winnu ar sawu wakkarinu, un gahdaja tam labbi mihkstu gullamu weetu. Ak fur tas wezzinam labbi patikke! — Kad bij duffejis labbu brishdi un isduffejis, kad ehdis bij zif gribbedams, ir atdschrees un atspirdsinajees, tad zehlahs no sawa sehdekla, peegahje tudal klacht pee Ahbrama, palannijahs scha preefschâ lihds semmei, un zellôs mettees winsch tam paldeews fazzija par wissu labbu fo tas scham bij darrijis. Bet Ahbrams pats eeraddis, Deewam ween pateift, un ka weenigam dewejam wissa labbu slawu un gohdu doht, aistradhija turpu arri sawu weefu, fo wezziti, us winnu tâ fazjidams: draugs! ne falki paldeews mannim, bet tam, kas man

labbu firdi un prahtu dewis lihds ar wissahm labbahm leetahm un dahwanahm, ar fo zelta wihram warru kalpoht un weefus apmeeloht; tam pateizi, kas debbesis mahjodams arri wirf semmes walda, tè kattru sawu raddibu mihli apgahdabams. Bet nabbags wezzais ne pratte schohs Ahbrama wahrduš, tohs wissai newarredams fanemt ar sawu wahju prahtu; jo winsch neko nesinnaja no kahda weeniga Deewa debbesis, un it pagallam ne no tahda wisschehliga tehwa, kas wissus mihlojoht, un par wisseem sinnoht un gahdajoht. Tapehz winsch arri ne heidse Ahbramam ween pateift; jo — tâ fazzija winsch — tu effi mans labbudarritais, un zittu ne sinnu.

Tè nu apstahstahs Ahbrams pahr scho deewannizinataju, un it lohti eedusmojahs pahr tahdu negantu mulki, kas tik wezs jau buhdams wehl ne warreja woi negribbeja atsicht, fwehta debbes tehwa laipnibu un baggatu sehhlastibu. Un nomannijis ka schis wezzais bij apstulbohts un apzeetinachts sawâ leekâ tizzibâ, attaisija winsch sawus wahrtus, un isgruhde nabbagu wezzu ahra, paschâ bahrgâ laikâ, fur sibbeni beesi spehre, pehrkons ruhzin ruhze un leetus kâ ar spanneem gahje. Un par fo? Par to ween, ka tam bail bij jo probjam kohpâ palikt appafsch weena junta, ar tahdu Deewa sainotaju! —

Bet ohtrâ deenâ, kad Ahbrams atkal sawa namma preefschâ pawehni sehdeja, us leelzellu skattija, weefus gaididams un wehledamees, fo buhtu warrejis mihli apmeeloht, tad atspihbeja tam pats Deews kahdâ parahdischanâ, un fazzija us winnu: Rauges Ahbram! scho nakst effi tu nepareisi darrijis, un leelu grehku pelnijis; jo tu effi launojees un pa nepateefu lohti eedusmojees par scho wezstehwu, kam jau 90 gaddi irr, un tu negribbeji winnu pazeest weenu paschu nakti appafsch sawu juntu, par to, ka tas negribbeja manni atsicht. Raug, winsch jau 90 gaddus leegdams manni leedsis, tomehr tam it nekahds truhkums lihds schim bijis; ikdeenas es arri pahr winnu likku mannu fauli lehft, un katra nakst tam dewu atrast kahdu drohschu duffeschanas.

weetu; weenadi ween esnu wiinu peehdinajis, un bez mitteschanas wiinu dsirdinajis kad isfalziss bij, un ne esnu nekad apnizziss, ir par wiinu mihligi gabdaht. — Par to ka tu ta darriss effi, buhs tew baudiht pee taweem behrnu behrneem, ka lohti tas fahp kad mihlestiba par to mittahs, kad zitteem nau weenada tizziba ar mums, un ne tahda sapraschana ka mums irr. Sinni teescham, ka taws dsimmums swesch buhs kahda semme kas teem ne peederr, un tee kalpohs wiinneem, un wiini tew gruhti darriss 400 gaddus.

Un ta arri bij un notiffe. — Gefahluma gobdam usneinti Egiptes semme Israela behrneem, Abhrama dsimmumam, wajjadseja tur pehzak par wehrgeem palist, libbs kamehr Deews wiinneem to leelu glahbeja pamohdinaja, kas bij Moshus.

§ — 3.

Ihfa pamahzischana,
ka auglu = kohki audsinajami, stah=
dami un kohpjami.

Preekchwahr di. Kas auglu = kohkas audsinacht gribb, tam wajag mahzitees: 1) kohkus no fehklam audsinacht, 2) pohteht un kohpt, 3) pahrstahdiht, 4) augligus usturreht, 5) wiinu flimmibas pasiht un ahrsteht, 6) auglus pehz labbuma pasiht un sinnaht wisflabbaki leeta list. — No fehklam audsinati kohki irr wisflabbaki. Saknu atwaffas pawissam ne derr, bez ween pee kaulianu auglu = kohkeem: Kirscheem, pluhmeem, apritoseem un wirsikeem. — Wajjadssigi rihki: 1) ass dahrsa = nasis, 2) kohku = sahgis, 3) kohka = jeb dsels pohtejamaiss kihlis, 4) mass kohku = kaplis kam 2 scheburi, 10 tullees garri, 3 $\frac{1}{2}$ tullees weens no ohtra. — Pohth = wakkis: $\frac{1}{4}$ mahrzin waska, 1 mahrzin swelka, 4 lohtes terpentin, 1 karrohti pilnu kohka = eljes (Baumöl) jeb zuhku tauku, us ohglu = uguani ar sinnu kohpa fakausejams.

I. Kas jadarra, kad auglu = kohkus no fehklas gribb audsinacht.

1) Ka fehklas krahjamas un glabbajamas.

Krahj fehllu no gattaweem, pilnigeem un ne sapuisscheem augkeem. No nepohtetu ahbelu un bumberu fehklam aug wesseligaki kohki, ne ka no poheteem; tomehr waffaras ahbolu = un bumberu = fehklas arri labbas gan. Seemas ahbolu = fehklas dauds ne geld. Ruddens laika kad augli ehsti tohp, warri tu fehklas deesgan sakraht. Geraddini behrnus, katru graudu no apestta augla paglabbaht.

Tohs sakrahtus graudiaus ne schahwe faulē nedf us krahfni, bet paehna fur wehjinsch peeet, un paglabba, ka pelles ne dabbun. Kahda trauka ar smilti samaisiti stahw tee labbi; jeb leez wiinnus kahrtahm stary miklam sahgu skaidahm, ta ka weenu tulli beesa kahrtu sahgu skaidu, un weena kahrtina graudu, un ta jo prohjam pahrmihdams weenu kahrtu sahga skaidu ar weenu kahrtu graudu, kamehr wissi islikti jeb trauks pilns irr, un tad ar kahrtu sahga skaidu aisfegts tohp. Scho trauku glabba tahda weeta, fur naw dands miklis nedf pa dauds faus.

Kirschu =, pluhmju =, zwetschu = graudiaus u. t. j. pr. paglabba tahdos trauks, kam zaurumains wahs irr un eerohz tohs semme. Tomehr tas tiklai nohtes = laika ween darrams. Wisflabbak irr; scho fehllu tudal isseht dohbēs, kas pahri mehneschus papreeksh usraktas un faitaitas irr. Issehjis, apklahj to fehllu, ja dauds, tullees beesuma ar semmi.

Reekstus, kastangus leez mahlu trauks stary miklu smilti un glabba pagrabba. Pawaffari, kad wiinu kohdohli dihguschi, fahitt to trauku, isnemm dihguschus kohdohlus ar sinnu ahra un tad stahdi tohs; tohs, kas wehl naw dihguschi, leez atkal mikla smilti un glabba druzin filtaka weeta.

2) Kad jafehj.

Tas wissulabbakais sehjams laiks scho graudiu irraid ruddens, kad semme wehl naw safal-luff; tomehr arri pawaffari warr seht, bet tad

Jaluhko, woi grandini wehl labbi irr. Buhtu wiini iskaltuschi, tad mehrze tohs wirzâ par astonahm deenahm. Tee kas wirsü peld tohp nomesti, tohs zittus apkalte paehna.

3) R à j a f e h j.

Kad dohbe usmesta un smalki saezzeta, tad fehj famus graudiaus tà, kà siphoblu = jeb zittu dahrsa faknu fehflu. Pehz to apklahj tohs 1/2 tulli beesi ar labbu semmi, apkaihi to dohbi ar ihseem fuhdeem un apleez beesi ar sfujahm; jeb taifi masas waggas tà ka preeksch gurkeem, 1/2 pehdu tablu weenu rehju no ohtras. Gekaihi graudiaus plahni un peelihdsini tahs rennes ar grabbekli. Weena dohbê, 3 1/2 pehdu platta, 10 pehdu garra, warr 300 kohzini augt.

4) K a h d â w e e t â f e h f l u s f o h l a t a i f a m a, un kahdai tai semmei waijaga buht.

Za wisflabbaka weeta irr ta, kas naw kahdâ faktâ un klaja irr, fur neds kohli neds ehkas ehnu dohd, bet ko faule dauds apspihd un wehjsch aismemm. Tai semmei waijaga labbai, irdenai, smalkai un ka peenahkabs treknai buht. Smagga, flapja un mahlaina semme negeld. Za tew tahda ween buhtu, tad pahrlabbo to ar smilti. Smiltschainâ semmê wisflabbak isdohdahs bumberu =, plahmju = un kirschu = sehjumi.

Augusta jeb Septempera mehnesi usrohj to semmi schlippeles dsittumâ; tihri no sablu-faknehm un taifi lihdsenu un smalku. Raweschanas deht waijaga katrai dohbei tikkai 3 1/2 pehdas plattai buht.

(Turplikam wairak.)

T e e f a s f l u d d i n a s c h a n a s.

No Sirmeles pagasta teefas tohp wisseem par sinnu sinnamu darrihis, ka tee Sirmeles fainneeki Muifemneeku Frizzis, Muzzeneeku Frizzis un Bezsfrihku Zannis, sawas mahjas nespehjabas dehl irr nodewuschi, tadehl tohp wissi parrabu deweji to augschâ minnetu fainneeku usfaukti, lai tee ar sawahm taisnahnt

prassischanahm wiswehlaki lihds 7to Meija f. g. pee schihs pagasta teefas peeteizahs.

Sirmeles pagasta teefa, 7tâ April 1834. 2
(L. S.) ††† Frzehn Gotthard, pagasta wezzakais.
(Nr. 55.) E. Kanopka, pagasta teefas sfrihweris.

Wissi tee, kam kahdas taisnas parradu prassischanas pee ta pee leelas Bersteles muifchas peederriga fainneeka Pahnu Furra buhtu, kurram sawas mahjas inventariuma truhkuma dehl nonemtas un par winna mantu fonkurse nospreesta, tohp usaizinati, lai tee wiswehlaki lihds 28to Meija mehnescha deenu f. g. pee schihs pagasta teefas peeteizahs un fagaida, kas pehz likkumeem spreests taps.

Keela Bersteles pagasta teefa 2trâ April 1834. 3
††† Benzehn Krischjahn, pagasta wezzakais.
R. Stengel, pagasta teefas sfrihweris.

Z i t t a s f l u d d i n a s c h a n a s.

Wissi no dsimtas Meddenes muifchas isgahjuschi zilweki tohp usfaukti lai 4 neddelu starpâ pee schihs muifchas waldischanas peeteizahs un sawas parrada palikkuschas Krohna nodohschanas aismakfa — pehz ko tee atkal schihs muifchas jaunâ rewisijes rulli taps usnemti.

Meddenê, 10tâ Merz 1834. 1
Meddenes dsimt = muifchas waldischana.

No Zggenes muifchas waldischanas tohp wissi pee schahs muifchas peederrigi pagasta lohjekli — kas ar jeb bes passes grahmatahm no scha pagasta isgahjuschi — usaizinati, dehl peeraaktischanas eeksch teem jaunem rewisiones rulleem, bes laweschanas schein peemeldetees, zittabi tohs uslubkohs itt ka buhtu isbehguschchi, un tohs nepeeraktihs rewisiones rulle.

Zggene, 18tâ Merza 1834. 2
Za muifchas waldischana.

Krohna Behrsmuifschâ waggara weeta dabbujama. Wihri, kas naw apseewoti, un kam labbas apleezinatschanas simes, warr pee tahs muifchas waldischanas tadehl meldetees. 2

Bezsf Wahrdes Jurga tirus kricht scho gadd' us ohtrdeenu, to deenu pehz ohtru leeldeenat swehktu deenu. Bet kad tas par tuwu pee teem swehktem, tapehz taps tas tirus 2 deenas wehlaki, tas irr, zettortdeenu, 26tâ April turrehts, un to walkaru preeksch tam winsch zelsee. 2

B r i h w o r k e h t.

No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas puffes: Hofrath von Braunschweig, grahm. pahrluhfotais.
No. 153.